

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 61/2019-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. marca 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného Mgr. Petrom Troščákom, Hlavná 50, Prešov, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3 CoP 16/2017 z 24. októbra 2017 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 33/2018 z 18. decembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného Mgr. Petrom Troščákom, Hlavná 50, Prešov,

ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 CoP 16/2017 z 24. októbra 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Cdo 33/2018 z 18. decembra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania vedeného Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 27 P 300/2016 vo veci starostlivosti súdu o maloletého [REDAKOVANÉ] (o určenie dlžného výživného). Okresný súd rozsudkom sp. zn. 27 P 300/2016 z 27. marca 2017 (ďalej len „rozsudok z 27. marca 2017“) zveril maloletého [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloleté dieťa“) do osobnej starostlivosti matky (výrok 1), uložil sťažovateľovi ako otcovi maloletého dieťaťa prispievať na výživu sumou 120 € mesačne počnúc od 1. októbra 2015 vždy do 15. dňa v mesiaci vopred (výrok 2), uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť dlžné výživné za obdobie od 1. októbra 2015 do 31. marca 2017 v sume 1 860 € v splátkach po 60 € mesačne spolu s bežným výživným pod následkom straty výhody splátok až do úplného zaplatenia dlhu (výrok 3), rozhodol, že žiadny z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania (výrok 4) a v prevyšujúcej časti návrh matky maloletého dieťaťa zamietol (výrok 5).

3. O odvolaní sťažovateľa proti rozsudku okresného súdu z 27. marca 2017 krajský súd rozhodol napadnutým rozsudkom tak, že rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil ako vecne správne s výnimkou výroku 5, ktorým bol návrh matky maloletého dieťaťa v prevyšujúcej časti zamietnutý.

4. Dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol v súlade s § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) ako neprípustné.

5. Napadnutý rozsudok krajského súdu je podľa sťažovateľa arbitrárny a neodôvodnený, keďže sa v ňom krajský súd nevysporiadal so všetkými odvolacími námietkami sťažovateľa.

6. Všeobecné súdy sa podľa sťažovateľa nevysporiadali vôbec s námietkou, že otázka zverenia maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti (výrok 1 rozsudku okresného súdu z 27. marca 2017) nebola predmetom konania pred okresným súdom (ďalej aj „námietka zverenia maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti“), a s námietkou, že dlžné výživné možno priznať len z dôvodov hodných osobitného zreteľa, pričom v odôvodnení rozhodnutia prvostupňového súdu dôvody absolútne chýbajú (ďalej aj „námietka dlžného výživného“).

7. Zo zápisnice o pojednávaní, ktoré sa konalo 27. marca 2017, vyplýva návrh sťažovateľa na výsluch svedka [REDAKOVANÉ], ktorý však okresný súd zamietol bez akéhokoľvek odôvodnenia, a to bez toho, aby v rozhodnutí súdu prvého stupňa bola akákoľvek zmienka o návrhu na vykonanie dokazovania.

8. Vo vzťahu k výroku o určení výživného v sume 120 € mesačne považuje sťažovateľ za nevyhnutné zdôrazniť, že okresný súd nezistoval, aké nevyhnutné výdavky sťažovateľ ako otec maloletého dieťaťa vynakladá, keďže sa obmedzil len na zistenie jeho príjmu. Výrok o výživnom preto podľa sťažovateľa nezodpovedá zákonným zásadám pre určovanie výživného.

9. Sťažovateľ ďalej zdôrazňuje, že *„na výživu mal. [REDAKOVANÉ] prispieva, pretože okrem toho, že mu nakupuje oblečenie a iné potrebné veci, výlučne on sám platí splátky hypotekárneho úveru na rodinný dom vo výške takmer 500 € mesačne.“*

10. Navyše, sťažovateľ zdôrazňuje, že na okresnom súde sú popri sebe vedené dve konania, predmetom ktorých je medzi rovnakými účastníkmi výživné. Okresný súd pritom vôbec nereagoval na námietku sťažovateľa prednesenú na pojednávaní 27. marca 2017 o prekážke *litispendencie*.

11. Z dôvodu nesprávneho postupu okresného súdu došlo k paradoxnému stavu, keď je sťažovateľ zaviazaný na plnenie vyživovacej povinnosti v sume 120 € mesačne a podľa skoršieho rozhodnutia (uznesenie okresného súdu sp. zn. 30 P 406/2016 zo 16. septembra 2016) je zaviazaný na plnenie vyživovacej povinnosti voči maloletému dieťaťu v sume 27,13 € mesačne, a to až do právoplatného skončenia konania o rozvod manželstva vedeného okresným súdom pod sp. zn. 30 P 21/2016. Uvedený stav je podľa sťažovateľa v právnom štáte neprípustný.

12. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu sťažovateľ namieta, že opísané nedostatky odôvodnenia krajského súdu boli dostatočné k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Preto ak najvyšší súd dospel v napadnutom uznesení k inému záveru a dovolanie odmietol ako neprípustné, porušil základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základných práv zaručených čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, citované rozhodnutia zruší a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a sťažovateľovi prizná náhradu trov konania.

14. Sťažovateľ zároveň navrhuje, aby ústavný súd prijal dočasné opatrenie a odložil vykonateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu až do právoplatného skončenia konania vo veci ústavnej sťažnosti.

II.

15. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

16. Dňa 1. marca 2019 nadobudol účinnosť zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti, ktorá bola doručená ústavnému súdu 4. februára 2019, postupoval v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde.

17. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17.1 Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím

príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

19. Sťažovateľ namieta, že pre nedostatky v odôvodnení je napadnutý rozsudok krajského súdu arbitrárny a svojvoľný. Okrem toho opísané nedostatky odôvodnenia krajského súdu boli podľa jeho názoru dostatočné k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pričom odmietnutím dovolania zo strany najvyššieho súdu došlo k porušeniu práv zaručených čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

III.1 K namietanému porušeniu práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým rozsudkom krajského súdu

20. Ústavný súd konštatuje, že vo vzťahu k splneniu procesných podmienok prípustnosti sťažnosti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu vychádzal v zmysle rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika (sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54) z právoplatnosti uznesenia najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa ako procesne neprípustné, a preto dvojmesačnú lehotu na podanie ústavnej sťažnosti podľa § 124 zákona o ústavnom súde považoval v jeho prípade za zachovanú.

21. Sťažovateľ namieta ústavnú neudržateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorý je podľa jeho názoru arbitrárny a nepreskúmateľný, keďže sa ním krajský súd nevysporiadal so všetkými odvolacími námietkami sťažovateľa. V konkrétnostiach

predovšetkým argumentuje, že krajský súd nereagoval na nedostatok odôvodnenia zamietnutia návrhu na vykonanie dôkazov zo strany okresného súdu. Okrem toho dôvodí, že výrok o výživnom nezodpovedá vo všeobecnosti zásadám pre určovanie výživného (neuvedenie dôvodov pre spätné priznanie výživného).

22. V nadväznosti na námietku sťažovateľa, ktorou tento spochybňuje ústavnú udržateľnosť napadnutého rozsudku krajského súdu z pohľadu záruk obsiahnutých v čl. 46 ods. 1 ústavy a v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd vo svojej stabilizovanej judikatúre zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

23. V relevantných častiach napadnutého rozsudku krajský súd predovšetkým uviedol:

„20. V prejednávanej veci boli dostatočne preukázané príjmy a výdavky na strane oboch rodičov. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie vyvodil správne závery o príjmoch matky vo výške 10,24 eur denne vo forme nemocenského, ktoré poberá od 12.9.2016. Do 28.2.2017 bola matka zamestnaná na dobu určitú s príjmom cca 450 eur mesačne. Mesačné výdavky na maloletého matka vyčíslila na sumu približne 204 eur

(školné do škôlky, strava - v škôlke i doma, hygienické potreby, oblečenie, pomerne náklady súvisiace s bývaním, televízia, internet).

21. V konaní bolo rovnako preukázané, že otec maloletého je zamestnancom firmy [REDAKOVANÉ] s priemerným čistým mesačným príjmom za obdobie od júna 2015 do mája 2016 vo výške 799,54 eur (č. l. 47 spisu). Tento príjem je navýšený o stravné, ktoré je otcovi pravidelne vyplácané (výška stravného je podľa vyjadrenia otca na pojednávaní dňa 13.6.2016 cca 100 eur). Medzi pravidelné mesačné výdavky otca patrí splátka hypotéky vo výške 450 eur, poistenie vo výške 55 eur, poistenie pre maloletého vo výške 35 eur, k tomu bežné výdavky na stravu, oblečenie, drogériu, hygienu (č. l. 2 spisu).

22. V odvolaní otec namietal, že súd nezohľadnil deň, kedy otec opustil spoločnú domácnosť, t. j. 10.8.2016. Na tomto mieste odvolací súd dáva do pozornosti ust. § 65 ods. 2 ZoR, z ktorého jednoznačne vyplýva, že výživné možno súdnym rozhodnutím určiť aj vtedy, keď rodičia žijú v spoločnej domácnosti, ako je to aj v prejednávanej veci. Otec uvádza, že keďže v období do 10.8.2016 žili v spoločnej domácnosti, je logické, že z jeho príjmu boli zabezpečované potreby domácnosti ako aj výživa maloletého. Medzi účastníkmi nie je sporné, že otec uhrádza splátky hypotéky. K ostatným výdavkom na domácnosť sám otec na pojednávaní dňa 27.3.2017 (č. l. 98 spisu) uviedol, že na domácnosť neprispieval, staral sa o seba a o [REDAKOVANÉ]. Ak však otec neprispieval na spoločnú domácnosť (platby za elektrinu a vodu, strava, drogéria a pod.) je otázne, ako plnil vyživovaciu povinnosť voči maloletému. Splácanie hypotéky bez ďalšieho nemožno považovať za plnenie vyživovacej povinnosti.

23. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje aj na ust. § 77 ods. 1 ZoR, podľa ktorého možno výživné priznať aj 3 roky spätne, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa. Pri určovaní výživného za minulé obdobie súd zisťuje, aké boli konkrétne schopnosti, možnosti, zárobné pomery povinného, potreby dieťaťa, prihliada na už poskytnuté plnenia, poskytovanie bývania, osobnej starostlivosti a hodnotí aj ďalšie zákonné kritériá. Súd posudzuje skutočný stav, aký existoval v minulosti. V prejednávanej veci súd priznal výživné o deväť mesiacov spätne. Majetkové pomery na strane otca sa nezmenili, matka bola v čase pred podaním návrhu na rodičovskej dovolenke. V konaní bolo preukázané, že otec počas tohto obdobia výživné na maloletého [REDAKOVANÉ] neplatil, finančne ho musela zabezpečiť matka z rodičovského príspevku, s čím jej pomáhali aj jej rodičia.

27. *Odvolací súd má za to, že je v možnostiach otca platiť výživné vo výške 120 Eur mesačne za stavu, ak má vyživovaciú povinnosť len k mal. [REDAKOVANÉ] a mesačný príjem minimálne vo výške cca 800 Eur (plus stravné). Takáto výška výživného plne korešponduje oprávneným potrebám maloletého, ktorý navštevuje materskú školu a je vo veku, v ktorom neustále rastie, s čím sú spojené aj výdavky na pravidelný nákup oblečenia a obuvi. Pri posudzovaní možností a schopností otca nie je možné neprihliadnuť na splácanie hypotéky, čo však pravdepodobne bude predmetom konania o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. V každom prípade, ako už bolo uvedené, splácanie hypotéky nemožno považovať za plnenie vyživovacej povinnosti, najmä za stavu, ak sa hypotéka vzťahuje na nehnuteľnosti, ktorým vlastníkom je aj otec maloletého, a splácaním hypotéky otec plní v prvom rade (aj) svoje záväzky. Otec si musí uvedomiť, že výživné a jeho plnenie je prednostnou pohľadávkou, ktorá má prednosť pred plnením akýchkoľvek pohľadávok zo strany otca.*

28. *Stanovené výživné považuje odvolací súd v súčasných pomeroch za adekvátne schopnostiam otca, veku a potrebám mal. [REDAKOVANÉ] s ohľadom na príjem matky a jej osobnú starostlivosť.“*

24. Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými, či právnymi omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (m. m. I. ÚS 17/01).

25. Vo vzťahu k všeobecnej argumentácii sťažovateľa, v ktorej poukazuje na neodôvodnenosť napadnutého rozsudku krajského súdu v súvislosti so zákonnými podmienkami existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa v súlade s § 77 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“), ústavný súd cituje z dôvodovej správy k zákonu o rodine, ktorá v osobitnej časti k § 77 uvádza, že cieľom doplnenia dôvodov hodných osobitného zreteľa v odseku 1 ako podmienky na priznanie výživného je zdôrazniť výnimočnosť priznania výživného pre maloleté dieťa spätne po začatí konania a zamedziť tak možným špekuláciám a zneužívaniu tejto možnosti. Všeobecný súd bude skúmať

dôvody, ktoré bránili oprávnenému rodičovi uplatniť zákonný nárok ihneď po tom, ako povinný rodič prestal plniť svoju vyživovaciu povinnosť.

26. Sprísňujúca úprava od oprávnených vyžaduje zodpovedný a včasný prístup k riešeniu tejto otázky, t. j. aby návrh na určenie výživného podávali bez zbytočného odkladu pri naplnení zákonných podmienok. Pokiaľ však z určitých dôvodov, ktoré možno posúdiť ako výnimočné (s ich existenciou sa musí súd vysporiadať v odôvodnení rozsudku), účastníci žiadajú o určenie výživného s časovým odstupom a v ich konaní nemožno vidieť snahu o zneužívanie tohto inštitútu, súd môže výživné priznať aj spätne. Dôvody hodné osobitného zreteľa bude treba posúdiť podľa konkrétnych okolností prípadu (m. m. III. ÚS 154/2016).

27. Vychádzajúc z už uvedeného, názor sťažovateľa o tom, že v konkrétnych okolnostiach veci všeobecné súdy neuvádzajú vôbec dôvody hodné osobitného zreteľa ako podmienku pre priznanie dlžného výživného podľa príslušných ustanovení zákona o rodine, takže napadnutý rozsudok krajského súdu je nepreskúmateľný, nemožno akceptovať. Krajský súd podľa názoru ústavného súdu dostatočným spôsobom reagoval na základnú podmienku pre určenie vyživovacej povinnosti rodiča k maloletému dieťaťu, ktorou je vyhodnotenie výdavkov spojených so starostlivosťou o maloleté dieťa pri súčasnom zohľadnení zárobkových možností, schopnosti a majetkových pomerov povinnej osoby, ako aj skutočnosti, kto sa o maloleté dieťa osobne stará.

28. Za ústavne udržateľné považuje ústavný súd aj odôvodnenie krajského súdu, podľa ktorého splácanie hypotéky nemožno považovať za plnenie vyživovacej povinnosti (bod 27 napadnutého rozsudku krajského súdu), a to zvlášť za situácie, ak splácaním hypotéky sťažovateľ ako povinný plní v prvom rade (aj) svoje záväzky.

29. Okrem toho krajský súd ústavne udržateľným spôsobom odôvodnil splnenie zákonných podmienok určenia výživného za minulé obdobie a poukázal aj na konkrétne okolnosti, ktoré podľa jeho názoru odôvodňovali spätne priznanie výživného za obdobie deviatich mesiacov (bod 23 napadnutého rozsudku krajského súdu).

30. Pokiaľ sťažovateľ namieta, že okresný súd sa bez bližšieho odôvodnenia nezaoberal jeho návrhom na výsluch svedka, pričom krajský súd na tento nedostatok v postupe okresného súdu v napadnutom rozsudku nereagoval, ústavný súd predovšetkým zdôrazňuje, že sťažovateľ v sťažnosti v konkrétnostiach neargumentuje, akým spôsobom sa tento nedostatok prejavil vo vzťahu k samotnému výroku všeobecného súdu o dlžnom výživnom. Aj z uvedeného dôvodu sa jeho námietka javí *prima facie* ako účelová.

31. V kontexte už uvedeného ústavný súd ďalej poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej posudzuje spravodlivosť procesu ako celku (napr. m. m. II. ÚS 307/06), preto k vyhoveniu sťažnosti dochádza zásadne iba v prípadoch, ak dospeje k názoru, že namietané a relevantné procesné pochybenia zo strany príslušného orgánu verejnej moci umožňujú prijatie záveru, že proces ako celok bol nespravodlivý a vzhľadom na to aj jeho výsledok môže vyznievať ako nespravodlivý. Ústavný súd preto nepristupuje k vyhoveniu sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah (m. m. IV. ÚS 320/2011). V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva, v danom prípade predovšetkým základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. IV. ÚS 104/2012, I. ÚS 9/2013, IV. ÚS 629/2012, II. ÚS 372/2012, II. ÚS 373/2012).

32. Predbežný záver o ústavnej udržateľnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu je relevantný aj pre posúdenie námietky týkajúcej sa zamietnutia návrhu sťažovateľa na vykonanie dôkazu výsluchom svedka. Ústavný súd nerozporuje tvrdeniu sťažovateľa o tom, že krajský súd na jeho odvolaciu námietku týkajúcu sa neodôvodnenia zamietnutia návrhu na vykonanie dôkazu zo strany okresného súdu nereagoval, avšak uvedené procesné pochybenie vo veci sťažovateľa konajúcich všeobecných súdov nedosahuje v konkrétnych okolnostiach prejednávanej veci (aj s prihliadnutím na predbežný záver o ústavnej udržateľnosti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu) takú

intenzitu, ktorá by mala rozhodujúci dosah na sťažovateľom namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

33. Ústavný súd vzhľadom na uvedené konštatuje, že napadnutým rozsudkom krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože uvedené rozhodnutie nemožno považovať za také, ktoré by mohlo výrazným spôsobom zasiahnuť do označeného základného práva sťažovateľa podľa ústavy a práva podľa dohovoru. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 písm. g) zákona o ústavnom súde.

34. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti pre namietané porušenie práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, odmietnutie ďalšej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy je nevyhnutným dôsledkom vyplývajúcim zo vzájomnej previazanosti ním použitej argumentácie. Aj v tejto časti je preto jeho sťažnosť zjavne neopodstatnená v súlade s § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2 K namietanému porušeniu práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým uznesením najvyššieho súdu

35. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu tento dovolanie sťažovateľa proti napadnutému rozsudku krajského súdu odmietol ako procesne neprípustné v súlade s § 447 písm. c) *CSP*. Vo vzťahu k záverom obsiahnutým v napadnutom uznesení najvyššieho súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľa nevyhodnotil ako spôsobilú spochybníť ich ústavnú udržateľnosť a nezistil, že by posudzované rozhodnutie bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené, a tým mohlo zakladať dôvod na zásah ústavného súdu v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy.

36. Ústavný súd aj s poukazom na svoju stabilizovanú judikatúru zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

37. Konanie vo veciach starostlivosti súdu o maloletých je mimosporovým konaním, na ktoré sa s účinnosťou od 1. júla 2016 vzťahuje Civilný mimosporový poriadok (ďalej aj „CMP“). Vzhľadom na skutočnosť, že CMP neobsahuje okrem § 77 (dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu) ďalšiu osobitnú úpravu dovolacieho konania použiteľnú vo veciach úpravy výkonu rodičovských práv a povinností s prihliadnutím na § 2 ods. 1 CMP, najvyšší súd v posudzovanej veci správne subsidiárne aplikoval ustanovenia Civilného sporového poriadku (predovšetkým § 419 až § 457).

38. Po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania je v napadnutom rozhodnutí zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia najvyšší súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolanie sťažovateľa odmietnuť ako procesne neprípustné, pričom sa ústavne konformným spôsobom vysporiadal s podstatnou dovolacou námietkou sťažovateľa o existencii vady podľa § 420 písm. f) CSP (všeobecné súdy nesprávnym procesným postupom znemožnili sťažovateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces), keď v podstatnom uviedol:

„13. V súvislosti s námietkou otca, že mu nebolo zrejmé, na základe čoho súd prvej inštancie rozhodol okrem dlžného výživného aj o zverení maloletého dieťaťa do starostlivosti matky, dovolací súd poukazuje na to, že súd prvej inštancie citoval vo svojom rozsudku znenie § 36 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine, v zmysle ktorého ak rodičia maloletého spolu nežijú a nedohodnú sa na úprave rodičovských práv a povinností, súd

môže aj bez návrhu upraviť ich výkon, najmä určiť, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Hoci súd prvej inštancie vo svojom rozsudku skutočne nič viac k tejto otázke neuviedol, v okolnostiach danej veci, keď v konaní nebolo pochyb o tom, že rodičia maloletého už spolu nežijú a zároveň bol podaný návrh na určenie dlžného výživného, je celkom zjavné, že súd prvej inštancie postupoval v zmysle citovaného ustanovenia a spolu s výživným ex offiо rozhodol aj o zverení maloletého dieťaťa do starostlivosti jedného z rodičov. V situácii, keď otec nesprávnosť tohto výroku v odvolaní vôbec nenamietal (nijako totiž nebrojil proti zvereniu maloletého dieťaťa do starostlivosti matky), sa predmetná odvolacia námietka otca javí len ako účelová. Za tohto stavu nemožno odvolaciemu súdu vytykať, že ju vyhodnotil ako nepodstatnú a vo svojom rozsudku na ňu nereagoval.

14. Pokiaľ otec v dovolaní tvrdil, že i napriek jeho námietke odvolací súd rovnako ako súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku neuviedol žiaden dôvod hodný osobitného zreteľa pre spätné priznanie výživného, dovolací súd sa s týmto jeho názorom nestotožňuje. Odvolací súd predsa v bode 23. svojho rozsudku po uvedení skutočností, ktoré je potrebné vo všeobecnosti skúmať pri určovaní výživného za minulé obdobie, poukázal aj na konkrétne okolnosti, ktoré podľa jeho názoru (správnosťou tohto názoru sa najvyšší súd v dovolacom konaní nemohol zaoberať) odôvodňovali spätné priznanie výživného za obdobie deviatich mesiacov. V tejto spojitosti spomenul, že matka bola v čase pred podaním návrhu na rodičovskej dovolenke, pričom otec výživné počas tohto obdobia neplatil, takže matka musela maloleté dieťa finančne zabezpečiť iba z rodičovského príspevku a s pomocou napadnutého rozhodnutia (k tomu porovnaj mutatis mutandis I. ÚS 188/06).“

39. Aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje nová procesná úprava účinná od 1. júla 2016 (Civilný sporový poriadok a Civilný mimosporový poriadok), je opodstatnený názor, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP v spojení s § 2 ods. 1 CMP. Nejde totiž o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci „*strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces*“ [(uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 26/2017 zo 6. marca 2017)

vychádzajúce zo zjednocujúceho stanoviska najvyššieho súdu R 2/2016 (ďalej len „stanovisko najvyššieho súdu“), právna veta ktorého znela: „*Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.*“]. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne (k tomu pozri napr. rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 2/2016 z 11. apríla 2017).

40. Uplatnenie druhej vety stanoviska najvyššieho súdu R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry ESĽP, nachádza svoje uplatnenie v prípadoch, keď rozhodnutie všeobecného súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, sťažnosť č. 8269/02, rozsudok ESĽP z 23. 7. 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, sťažnosť č. 52854/99, rozsudok ESĽP z 24. 7. 2003).

41. Ústavný súd považuje implicitne vyjadrený názor najvyššieho súdu, podľa ktorého s poukazom na príslušnú časť rozhodnutia odvolacieho súdu v konkrétnych okolnostiach veci nebol daný dôvod pre uplatnenie výnimky z prvej vety stanoviska najvyššieho súdu R 2/2016 v kontexte námietky sťažovateľa k zvereniu maloletého dieťaťa do osobnej starostlivosti, ako aj k námietke spätného priznania výživného za ústavne akceptovateľný.

42. Z ďalších zistení ústavného súdu vyplynulo, že v dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľ namietal nevysporiadanie sa krajského súdu s námietkami existencie prekážky *litispencie* a nevykonania dôkazu výsluchom svedka zo strany okresného súdu.

43. Aj keď v rozhodnutí o dovolaní (napadnuté uznesenie najvyššieho súdu) najvyšší súd priamo nereagoval na námietky sťažovateľa týkajúce sa *litispendencie* či nevykonania dôkazu, s prihliadnutím na ďalej uvedené ústavný súd konštatuje, že tieto (námietky) neboli v príslušnom dovolacom konaní pre posúdenie prípustnosti dovolania podaného sťažovateľom relevantné.

44. V kontexte námietky nevykonania dôkazu ústavný súd zdôrazňuje, že ani podľa v súčasnosti platnej právnej úpravy obsiahnutej v § 420 písm. f) CSP nepatrilo k dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania § 420 písm. f) CSP (k dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania) nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov (k tomu pozri aj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, sp. zn. 2 Cdo 29/2011, sp. zn. 3 Cdo 268/2012, sp. zn. 3 Cdo 108/2016, sp. zn. 2 Cdo 130/2011, sp. zn. 5 Cdo 244/2011, sp. zn. 6 Cdo 185/2011 a sp. zn. 7 Cdo 38/2012). Z uvedených dôvodov nie je námietka nevykonania dôkazu zo strany okresného súdu pre prípadné posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP relevantná.

45. Prekážka prv začatého konania alebo prekážka *litispendencie*, ktorá vo všeobecnosti zabraňuje, aby na všeobecnom súde prebiehalo iné súdne konanie v tej istej veci, je daná, ak na ktoromkoľvek súde v Slovenskej republike je začaté konanie, ktoré má rovnakých účastníkov, rovnaký predmet konania a rovnaké skutkové okolnosti, od ktorých sa odvodzuje právo (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 280/2010 z 20. októbra 2011).

46. V súvislosti s námietkou *litispendencie* ústavný súd zistil, že uznesením okresného súdu sp. zn. 30 P 406/2016 zo 16. septembra 2016 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 14 CoP 10/2016 z 21. decembra 2016 (ďalej len „rozhodnutie vo veci neodkladného opatrenia“) bola sťažovateľovi, okrem iných uložená povinnosť prispievať na výživu maloletého dieťaťa 30 % zo sumy životného minima, a to počnúc vykonateľnosťou uznesenia okresného súdu sp. zn. 30 P 406/2016 zo 16. septembra 2016 (28. septembra 2016, pozn.). Zároveň bolo rozhodnuté, že neodkladné opatrenie uložené

citovanými rozhodnutiami trvá do právoplatného skončenia konania o rozvod manželstva vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 30 P 21/2016.

47. V súlade s § 366 CMP môže súd neodkladným opatrením nariadiť platiť výživné v nevyhnutnej miere. V okolnostiach prejednávanej veci bola neodkladným opatrením uložená sťažovateľovi povinnosť prispievať na výživu maloletého dieťaťa sumou zákonom stanoveného minimálneho výživného. S prihliadnutím na uvedené je v konkrétnych okolnostiach veci nevyhnutné predmet konania vo veci neodkladného opatrenia odlíšiť od predmetu konania vedeného v relevantnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 27 P 300/2016, ktorým bolo dlžné výživné. Totožnosť medzi konaniami všeobecných súdov namietaná sťažovateľom nie je daná ani skutkovými okolnosťami, z ktorých sa právo na výživné v nevyhnutnej miere a dlžné výživné vyvodzuje, keďže priznanie výživného sa podľa § 366 CMP neriadi rozsahom odôvodnených potrieb oprávnenej osoby, ako je tomu pri priznávaní dlžného výživného.

48. Vzhľadom na uvedené skutočnosti absencia totožnosti predmetu konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 30 P 406/2016 a konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 27 P 300/2016 a totožnosti skutkových okolností vylučuje možnosť vo veci sťažovateľa vôbec uvažovať o prekážke *litispendencie*, pre ktorú vzniká všeobecnému súdu povinnosť v prípade súbežnej existencie konaní o tom istom spore konanie, ktoré sa začalo, neskôr zastaviť (§ 159 Civilného sporového poriadku). Z uvedených dôvodov je námietka sťažovateľa v súvislosti s existenciou *litispendencie* nedôvodná.

49. Ústavný súd už judikoval, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemá a ani nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument uvedený v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú podstatný význam pre rozhodnutie o danom opravnom prostriedku, zostali sporné, alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa v rámci konania o opravnom prostriedku preskúmavalo (napr. IV. ÚS 350/2014, IV. ÚS 4/2013, IV. ÚS 124/2011, II. ÚS 127/07). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia totiž neznamená, že všeobecný súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

50. V kontexte požiadaviek riadneho odôvodnenia rozhodnutia všeobecného súdu ako súčasť práva na spravodlivé súdne konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd zdôrazňuje, že ani judikatúra ESĽP nevyžaduje, aby v odôvodnení rozhodnutia bola daná odpoveď na každý argument strany. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie kľúčový, vyžaduje sa osobitná odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku, rozhodnutie ESĽP z 9. 12. 1994, § 29; Hiro Balani proti Španielsku, rozhodnutie z 9. 12. 1994; Georgiadis proti Grécku, rozhodnutie z 29. 5. 1997; Higgins proti Francúzsku, rozhodnutie z 19. 2. 1998).

51. S prihliadnutím na citované časti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a berúc do úvahy absenciu relevancie námietok *litispendencie* či nevykonania dôkazu v súvislosti s posúdením prípustnosti dovolania ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd ako dovolací súd sa v ňom zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal so zásadnou námietkou sťažovateľa, ktorou odôvodňoval prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd sa s dovolacou argumentáciou sťažovateľa nestotožnil, a preto jeho dovolanie odmietol ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. Postup najvyššieho súdu, ktorý vyústil do vydania napadnutého uznesenia, nemožno podľa názoru ústavného súdu považovať za taký, ktorým by došlo k popretiu podstaty, zmyslu alebo účelu vo veci sťažovateľa použitých procesno-právnych noriem. Vzhľadom na uvedené ani uznesenie najvyššieho súdu vydané v napadnutom konaní nemožno považovať za neodôvodnené či arbitrárne.

52. S prihliadnutím na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

53. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti pre namietané porušenie práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, odmietnutie ďalšej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie

základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, je nevyhnutným dôsledkom vyplývajúcim zo vzájomnej previazanosti ním použitej argumentácie. Aj v tejto časti je preto jeho sťažnosť zjavne neopodstatnená v súlade s § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

54. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v ústavnej sťažnosti (vrátane návrhu na odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu a napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. marca 2019